

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יא חשון תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 4:09 תל-אביב: 4:23 חיפה 4:13 מוצאי שבת: ירושלים: 5:22 תל-אביב: 5:23 חיפה: 5:22 ר"ת: 6:00

פרשת לך לך

תפלה על הזולת

כוחה של תפלה...

את המעשה הבא, סיפר בעל המעשה עצמו **הראב"ד רבי משה כלפון הכהן זצ"ל** (בהקדמת ספרו **דרש משה**): פעם אחת בצעירותי הייתי דחוק מאוד מאוד, עד שלא מצאתי כל אפשרות לפרנסתי, ובנוסף לכך היה לי גם חוב גדול לשלם לפקיד הממשלה.

בצר לי, נשאתי את עיני להשי"ת בתפלת מנחה, והתפללתי בלב שלם ובשברון רוח שהשי"ת ימציא לי אופן איך לשלם את החוב לממשלה, כי אי התשלום יגרום לי עוד מעט נזק והפסד ח"ו. והרי חז"ל הבטיחו כי קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת וכל שכן בתפלת מנחה בציבור.

והנה למחרת עברתי ברחובה של עיר והבחנתי בדבר אחד מבריק ברשות הרבים, התכופתי והרמתי והנה הוא מטבע זהב, שהיה רב-ערך, פניתי אנה ואנה וראיתי שאין כל גוי בסביבה. מיד נתתי שמחה בלבי ובפה מלא תהלות להשי"ת הודתי לו על ישועתי ושילמתי בזה כמעט את כל חובי.

מעשי חכמי הספרדים

כוחן של דמעות...

סיפרה הרבנית קנייבסקי ע"ה: לפני מספר שנים הגיעה לביתנו נערה בוכיה. מה קרה? היא סיימה את לימודיה בבית הספר היסודי, נרשמה לכמה סמינרים טובים, אבל אף אחד מהם לא קיבל אותה.

פניתי לבעלי הגאון **רבי חיים קנייבסקי שליט"א** והתיעצתי עמו. הוא אמר שאם היא בוכה ועיניה זולגות דמעות, מוטב שתנצל זאת לתפלה על חתן ירא שמים... סברה הנערה וקיבלה, ובכל פעם שענין הסמינר העיק עליה והיתה פורצת בבכי, היתה מבקשת מהשי"ת שיראה בצערה ובשברון ליבה, ירחם עליה ויתן לה חתן טוב.

לבסוף ענין הסמינר הסתדר ונשכח מהלב. כעבור מספר שנים, כשהגיעה הנערה לפירקה, הוצע לה בחור מצויין מאחת הישיבות החשובות ביותר. היא התארסה עמו והם נישאו. וזאת אף שהנערה באה ממשפחה עניה ופשוטה ביותר ולא מוכרת. ואף היא עצמה לא נחשבה כבעלת מעלות מיוחדות. ובאמת הכל נדהמו והתפלאו על הצלחת השידוך, ורק מעטים ידעו את הסיבה האמיתית לכך... **בית אמי – פרק מ**

להתפלל ולבקש רחמים על הזולת הנמצא בצרה ומצוקה וזקוק לישועה! נלמד מהפסוק: "עד מקום שכם" (פרק יב-ו)

וכתב רש"י: להתפלל על בני יעקב כשיבואו להלחם בשכם. **כיוצא בזה פירש רש"י על הפסוק להלן: "ויבן שם מזבח" (יב-ח)**: נתנבא שעתידין בניו להכשל שם על עוון עכן והתפלל שם עליהם. כמו כן אומרים חז"ל (**מד"ר לט-יא**) על אברהם אבינו ש'היה מתפלל על עקרות והן נפקדות, על החולים והם מרויחים'.

ככוחה של התפלה לפעול יותר מכל השתדלות אחרת: הנה דברים שכתב **החזון איש (בקובץ אגרות ח"ג ס"ב)**: "כמו בקנין הכסף והרכוש שאין השתדלות רק פרעון חוב, וחלילה לחשוב כוחי ועוצם ידי, כן השתדלות הצלת נפש רק מצוה. אבל צריך לזכור שאין בכוחנו לעשות מאומה, רק במעשינו אנחנו מעוררים שערי רחמים שמעשי ידינו יכוננו את המבוקש. ומי שמתפלל ומרבה תחנונים על ההצלה, הוא פועל יותר מן המשתדל".

באחת משיחותיו של הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל**, אמר בין השאר את הדברים הבאים: כלל הוא שרק ע"י התפלה אפשר לזכות בדבר שמעונינים בו. מי לנו גדול מאברהם שכאשר אמר לו העבד "אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי", לא סמך על כל זכויותיו אלא עמד בתפלה. וכן ביציאת מצרים, כאשר ביקש פרעה שיסיר הצפרדעים ממצרים, הוזקק משה לתפלה [כמש"כ "ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים"].

ואעפ"י שהיה הדבר נוגע לכבוד ה', וזה היה חלק מהגאולה שנשלח משה לעשותה, לא היה יכול משה לפעול שיסיר ה' את הצפרדעים, לא בכח זכויותיו ולא בזכות הגאולה, אלא ע"י התפלה, כי התפלה בלבד בכוחה לפעול שיעשה ה' את רצון האדם בעולם הזה.

וכן מצינו אצל אליעזר שכאשר בא לחרון, לא בטח על כל הזכויות הרבות של אברהם ושלו, אלא פתח בתפלה. ומכל אלו נלמד עד כמה נדרשת היא התפלה לחיי האדם ולהצלחתו בכל הענינים.

וכך מורה תמיד הגאון **רבי חיים קנייבסקי שליט"א** לשואליו בכל ענין, שההשתדלות הטובה ביותר היא להתפלל! וכשסיפר לו אברך שקנה כרטיס הגרלה בתור השתדלות לפרנסה ומבקש ברכה להשלמת ההשתדלות... אמר לו: "הניח מעותי על קרן הצבי... עיקר ההשתדלות היא התפלה".

עלון השבוע פרשת לך-לך הוקדש לעילוי נשמת

הרב פנחס הלוי בן הרה"ג רבי שמואל שמעלקא הלוי הי"ד
רוזנבאום זצ"ל נלב"ע י"ג מרחשון תשמ"א

ת.נ.צ.ב.ה.

קוראים יקרים

אנא אפשרו לנו להמשיך ולהגביר את הפצת המידות הטובות בעם ישראל לתרומות: 02-5671812 052-7150925 אפשר לתרום גם בכרטיס אשראי

לקרב רחוקים ולסייע בידם לזכות באושר הרוחני שבחיי תורה ומצוות!

נלמד מהפסוק: "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (פרק יב-ה)

וכתב רש"י: "שהכניסן תחת כפני השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו". ושאלו חז"ל (במד"ר): איך יתכן שעשו את הנפש, והרי אם מתאספים כל באי עולם לברוא אפילו יתוש אחד, אין יכולים לזרוק בו נשמה!! אלא אלו הגרים שגיירו, וללמד שכל המקרב והמגייר... כאילו בראו. עוד אמרו חז"ל (סנהדרין צט:): כל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שנאמר "ואת הנפש אשר עשו".

הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל הקשה על הפסוק בפרשה הקודמת "אלה תולדות נח": הרי כל מקום שנאמר "אלה" בא למעט, ואם כן, את מה באה התורה למעט ב"אלה תולדות נח"!!

ותירץ: הרי מפורש בפסוק (בפרשתינו) "ואת הנפש אשר עשו בחרן" שאברהם אבינו קירב רבים תחת כפני השכינה, נמצא שהיו לאברהם אבינו בנים רבים אף שלא הולידם, בכ"ז נחשבים לבניו. מה שאין כן נח עליו נאמר "את האלוקים התהלך נח". הוא אמנם התעלה בעצמו, אך לא עסק בקירוב רחוקים ובעשיית נפשות כמו אברהם אבינו. את זאת בא הפסוק למעט "אלה תולדות נח" - כלומר: רק אלו שם חס ויפת, הם תולדות נח ותו לא.

בבטאון "צאנז" (שבט תשע"ט) הובא על כ"ק האדמו"ר מצאנז בעל השפע חיים זי"ע שהורה לקבל לתלמוד תורה גם ילדים מבתים מודרניים קצת, כי באותם ימים היה בכך הצלה משמד רוחני, למען יוכלו להקים בתים נאמנים לה'.

לאור זאת, כאשר הוקם תלמוד תורה במונטריאל, התלבט הגרש"א אונסדורפר בנוגע לסדרי קבלת התלמידים. האם לקבל ילדים מבתים מודרניים, שכן חלק מההורים שהתחנכו מנעוריהם בדרך החסידות התנגדו נחרצות לקבלת התלמידים הללו.

נועץ הרב אונסדורפר עם האדמו"ר מצאנז כדת מה לעשות. והורה לו האדמו"ר להיות ורוב ההורים המתנגדים לקבלת התלמידים נמנים על חסידי בעלזא, על כן עליו לשגר את שאלתו אל כ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל.

כעבור ימים אחדים התקבלה תשובתו של האדמו"ר מבעלזא וע"י אחיו הגה"צ רבי מרדכי מבילגורייא זצ"ל) וכך כתב בשמו: "על דבר שאלתו אם לקבל לתוך המוסד תלמידים מבתים שאינם מתנהגים כל כך כשורה, היתה תשובת אחי האדמו"ר בזה"ל: ראשית שישאל בזה את הרה"צ מקלויזנבורג... והוסיף ואמר, השיטה שלנו היא שלא לדחות חס ושלוש שום ילד, רק יושם דגש על טיב המלמדים יותר מטיב התלמידים, כי התלמידים ניתן להפוך לטוב אם המלמדים הם יראי שמים באמת. ולכן, באופן חיצוני לא יעשו שום הבדל בקבלת התלמידים, אולם על הר"מ או המלמד להשגיח בעינא פיקחא על הדיבורים והמעשים שנעשים בין הילדים.

והוסיף האדמו"ר לומר בשם אביו (מהרי"ד מבעלזא זצ"ל) שאמר על הפסוק והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, ופירש"י, שלפני ביאת המשיח יהיה הזמן שהבנים ישיבו לב האבות לעבודתו ית"ש.

כמובן שלאחר תשובתו, היתה כך גם הוראת הרבי מצאנז, לקבל גם תלמידים אלו, תוך השגחה מיוחדת על מעשיהם. וכך זכו בתלמוד תורה זה, להוציא יקר מזולל ולקרב רבים לדרך התורה והחסידות.

להוציא יקר מזולל...

מעשה בבחור צעיר מבית רחוק מערכי התורה שהתדפק על דלתות ישיבת פוניבז' וביקש להתקבל כתלמיד מן המניין. צוות הנהלת הישיבה והרבנים סירבו לקבלו מחוסר מקום, אך הלה התעקש והפציר בהם שיכניסוהו כי עז הפצו ללמוד תורה.

הלך אחד מהרמ"ם וסיפר לראש הישיבה הגרי"ש כהנמן זצ"ל על הנער הזה שבא לישיבה בניגוד לרצון הוריו, אשר אינם מעוניינים כלל שילמד תורה, אלא הוא עצמו שואף לכך בכל להט הנעורים שלו, ונפשו בשאלתו מה לעשות?

מיד הורה הרב כהנמן לקבל אותו אף מחוץ למיכסה. וכך אמר: "הישיבה זקוקה לבנים כאלו שיהיו כמו דגים חיים. איזהו דג חי שהוא מלא חיוניות? הוה אומר: לא זה הנסחף עם שיבולת הנהר. דג נטול חוט שידרה, אשר כמת יחשב. כי אם דוקא זה שיוודע לשחות נגד הזרם, הרי זה סימן מובהק שהוא חי. גם הצעיר דנו, שמתגבר על הפרעות מצד ההורים ועל הלכי הרוח בבית, חיוניות יתירה יש בו. כוחות נפשיים גדולים רואה אני בעלם כזה. לתלמידים כאלה אנו מייחלים".

הרב מפוניבז'

ברכת השבת...

כשביקר הגר"י זילברשטיין שליט"א בביתו של הגאון רבי אליהו ברוידא בעת חוליו, פגש שם בבחור בעל תשובה אמיתי והלה סיפר שהוא ספר במקצועו והמספרה היתה פתוחה גם בשבתות רח"ל. ופעם הוכיח אותו הרב ברוידא על כך ואמר לו: מדוע פתוחה המספרה בשבת הרי השבת היא מקור הברכה. תנסה לסגור לחודש אחד ואני מבטיח לך שתרויח בו שלושים אחוזים יותר!

ואכן ניסה הבחור, סגר את המספרה בשבת, ונוכח שהרויח בחמישים אחוזים יותר! ומזה התקרב הוא וכל בני משפחתו לתורה ולמצוות והפכו לבעלי תשובה.

כשסים הלה את סיפורו השלים הרב ברוידא: כשחזרתי לביתי התלבטתי הרי אמרו חז"ל (תענית ט.) שאסור לנסות את הקב"ה חוץ מן המעשרות? כשבאה שאלתו לפני הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א הביא מקור מפורש שבאופן זה מותר לנסות, מדניאל שביקש משר הסריסים שיתן לו ולרעיו חנניה מישאל ועזריה זרעונים ומים למשך עשרה ימים, ויוכח לדעת שפניהם לא יורעו משאר נערי המלך, הרי שמותר לנסות ובפרט לגבי השבת שהיא מקור הברכה.

דברי שיח

לבל ידח מימנו נידח...

סיפר יהודי המשמש כרב ב"אודסה" שבאוקריינה. הוא מגיש תוכנית בענייני יהדות בתקשורת המקומית, ובה מקדיש כמה דקות להצגת דמותו של אחד מגדולי ישראל. הרב היה מכין את החומר, והקריין היה מגישו בפני הציבור.

באחת הפעמים הקדיש את הדקות הללו לדמותו של הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל. הוא מסרו לקריין שהיה יהודי רחוק משמירת מצוות. כשהגיע הזמן להקלטת התוכנית נכנס הרב לאולפן ומצא את הקריין פורץ בבכי. שאלו הרב "מדוע הנך בוכה, מה קרה?"

השיב לו הקריין: "קראתי את החומר שמסרת לי על רבי אריה לוי, ושם סופר כי פעם הלך ברחוב בשבת וראה יהודי מעשן, ואמר לו רבי אריה "גוט שאבעס" בחמימות אבהית, ואותו אדם נשבע שיותר לא יעשן בשבת".

המשיך הקריין ואמר: "הלא גם אני יהודי! וכי אני צריך לעשן בשבת!! החלטתי גם אני להשבע שלא אעשן יותר בשבת!" **עפ"י דרך אבות**

כוחה של שיחה קצרה...

סיפר הרה"ג רבי שלמה בוסו שליט"א (מרבני רשת "שובו"): "פעם נסעתי במונית נסיעה קצרה בת מספר דקות, בידי אחזתי משניות וביקשתי להתחיל בלימוד, אלא שאז הבחנתי בנהג שנראה חילוני גמור והחלטתי לנסות לקרב את הנהג בדקות המעטות הללו.

פתחתי בשיחה עם הנהג על מצות תפילין, והתברר כי התפילין הקדושות מונחות אצלו בארון מאז הבר מצוה... ניהלתי איתו שיחה קצרה על גודל ערכה של המצוה. שנתים לאחר מכן הזדמן לי לנסוע עמו שוב. והתברר לי כי אותה שיחה בת חמש דקות, הביאה אותו לקיים מצות תפילין מידי יום ביומו.!!

להתרחק מחברים רעים וממקום קלוקל שהשפעתו רעה!

נלמד מהפסוק: "זה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו" (פרק יד-ג)

ו**כתב רש"י**: "כל זמן שהרשע עמו היה הדיבור פורש ממנו" וכן ברש"י על הפסוק "ואנשי סדום רעים וחטאים" (ג'ג) נדרש לוט לגנאי. שאף על פי שהיו רעים וחטאים, לא נמנע לוט מלשכון עמהם. **ידועים דברי הרמב"ם** (פ"ו מדעות ה"א) "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו... ויתרחק מן הרשעים כדי שלא ילמד ממעשיהם"... וכן כתב הרמב"ם (פ"ד מתשובה ה"ה): "חמשה דברים העושה אותן ימשך אחריהם תמיד והן קשים לפרוש מהן וכו' ואלו הן: רכילות ולשון הרע, ובעל חימה, והמתחבר לרשע, מפני שהוא לומד ממעשיו, והן נרשמים בלבו..."

והוסיף הגאון רבי נסים קרליץ זצ"ל לבאר (בספר חוט שני) שמה שאמרו "שמא ילמד ממעשיו" אין פירושו שאם נמצא במקום שמחללים שבת יחלל לבסוף את השבת כמותם ח"ו, אלא הכוונה שמעשי הרשע נרשמים בלבו ומתקרר אצלו האיסור. ומכיון שכך, אסור להסתכל במעשי עבירה, שלא להתרגל להם, ושלא יהיה קל בעינינו.

והביא מהמהרי"ל דיסקין זצ"ל שאפשר להבחין זאת בעיר שיש בה עשרה יהודים, ואחד מהם נכשל בעבירה. בזה פרץ גדר הבושה, עד שהשני שחוטא כמוהו אינו צריך לעזות כמו הראשון כי כבר יש לו חבר למעשהו. וכך כשיחטא החמישי אין צריך לעזות כלל.

נמצאנו למדים - כותב רבי נסים - שככל שרואה יותר פעמים את מעשה העבירה כך משפיע עליו שנעשית קלה בעיניו ולכן אמר פעם **החזון איש**, שכאשר רואים מכוניות נוסעות בשבת (ועדיף לא לראות), יש לחשוב ולתלות שאלו הם אותם מכוניות שנוסעות הלך וחזור, ולא שנוסעים הרבה מחללי שבת במכוניות, שאז נעשה האיסור קל בעיניו. עכ"ד. **יש** בנותן ענין להביא כאן את הידוע על המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל** ששהה תקופה קצרה בארה"ב ומיד "ברח" משם לארץ ישראל, ונימוקו עמו: "בימים הראשונים שהייתי בארה"ב הרגשתי על כל צעד ושעל את האוירה הטמאה של ארה"ב והייתה לי סלידה מכך. כל זמן שהרגשתי סלידה, יכולתי לשבת שם. אך כשהתחלתי להרגיש שאני מסתגל לזה, שאמריקה כבר לא כל כך שלילית בעיני, הבנתי שזה הזמן שצריך לברוח!"

"כדי שלא ילמדו ממעשיהם"...

כשיצאו גדולי ישראל בפסק חמור ונחרץ נגד שירות לאומי שהוא ב"יהרג ואל יעבור", הגיעה מארה"ב משלחת רבנים שנשלחו מטעם ראש הממשלה דאז ב.ג. כדי "לרכך" את ההתנגדות העזה.

כשנכנסה המשלחת לבית **הגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל**, טענו בפניו: "הלא גם אנחנו רבנים, גם אנחנו למדנו אותו ש"ס ואותו שולחן ערוך, ולא מצאנו שום מקור ואיסור לגייס בנות לשירות לאומי ובפרט לא מובן לנו, היכן כתוב שהוא בגדר יהרג ואל יעבור?"

השיב להם הרב מטשיבין בתקיפות: "נכון, זה לא כתוב בגמרא בבלי ולא בירושלמי ולא בשו"ע, כי זה פסוק מפורש בעשרת הדברות..."!

ניסו הרבנים לטעון שכתוצאה מאי גיוס הבנות יוצר מצב שבגלל מחסור בכח אדם, יאלצו לגייס את בחורי הישיבות, האין זה עדיף לגייס את הבנות?

השיב להם הרב מטשיבין: "הלא אם תגייסו את הבנות, ממילא יסגרו הישיבות, שכן אף בחור ישיבה לא יסכים לשאת אשה ששרתה בצבא, וכמו כן, בת כזו ששרתה בצבא לא תרצה בן ישיבה!" כששמעו חברי המשלחת את הדברים, יצאו מביתו בבושת פנים.

שר התורה

"אל תלך בדרך איתם"...

סיפר אחד המחנכים הידועים בעיר התורה לייקווד: יום אחד ניגש אלי אדם עשיר מופלג ואמר לי שהוא מעונין שאהיה המלמד של בנו, אך דא עקא: הילד שלו לומד במוסד אחר שאין כל כך רוח חכמים נוחה ממנו ועלי לעבור ללמד במוסד ההוא. הוא שאל אותי כמה אני מרויח לשנה, ואז הציע לי משכורת של פי שניים וחצי! הוא התחייב לחתום על כך ולהיות אחראי שאקבל את המשכורת הזו.

היה קשה מאוד לעמוד בפיתוי. חשבתי לעצמי הרי סוף סוף אני הוא זה שיכול להשפיע שם תורה ויר"ש ולא להיות מושפע, ולמה שאוותר על כזו משכורת שהיא בבחינת "לא יאומן כי יסופר". התחלתי כבר לחשב את הסכומים...

אך כמו בכל דבר הלכתי גם הפעם להתייעץ עם מורי ורבי הגאון **רבי אליהו שווי זצ"ל**. נגשתי אליו וסיפרתי לו על ההצעה הקוסמת. הסביר לי רבי אליהו כי הוא מתנגד לכל סוג של שינוי במסורת החינוך, ופסק לי נחרצות: "אני לא רוצה שתהיה מלמד שם!" ההצעה נגנזה.

הלמות עמלים - ח"א

איסור גזל

שלא להפסיד ממון חברו ולא להשתמש ברכושו ללא רשות!

נלמד מהפסוק: "זיהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט" (פרק יג-ז)

ו**כתב רש"י**: לפי שהיו רועיו של לוט רשעים ומרעים בהמתם בשדות אחרים, ורועי אברם מוכיחים אותם על הגזל, והם אומרים נתנה הארץ לאברם ולו אין יורש ולוט יורשו ואין זה גזל, והכתוב אומר "והכנעני והפריזי אז יושב בארץ" ולא זכה בהם אברם עדין.

בספר מעלות המדות (לרבינו יחיאל ז"ל) כתב: בכל מקום שהנאמנות מצויה, שם הברכה והגדולה מצויה. שם הברכה מצויה כענין שנאמר (משלי כח-ב) "איש אמונות רב ברכות"... ושם הגדולה מצויה, שכן מצינו במשה רבינו ע"ה, שעל ידי שניהג עצמו בנאמנות ונתרחק מן הגזל עלה לגדולה וכו'.

וכן מצינו בדוד המלך ע"ה, על ידי שניהג עצמו בנאמנות ונתרחק מן הגזל זכה ועלה לגדולה... כענין שנאמר (ש"א יח-כח) "על מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר"... ומשה זכה לגדולה, כענין שנאמר (תהלים עח-כא): "מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו וישראל נחלתו". וכן הכתוב משבחו בענין הנאמנות, כענין שנאמר (ישעיה נה-ג) "חסדי דוד הנאמנים". וכן הוא אומר (שם טז-ה) "והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת באהל דוד".

נקי כפים ובר לבב...

אחד ממקורבי הגרי"ש אלישיב זצ"ל ניהל גמ"ח גדול להלוואות כספים. לפעמים היה הרב אלישיב מבקש ממנו להלוות לאנשים מסויימים, אך היה נזהר מלומר "תן מנה לפלוני" שאז יחשב כערב להלוואה.

פעם קרה שהרב אלישיב שכח ובשגגה אמר למנהל הגמ"ח: "תן הלוואה לפלוני". אף שהיה זה בטעות, והיה זה ברור לבעל הגמ"ח, התייחס הרב אלישיב להלוואה כאילו הוא "ערב" וביקש מיד לברר אימתי נקבע זמן הפרעון. וכשהגיע הזמן ביקש לברר האם הלווה החזיר את ההלוואה.

כשנודע לו שעדיין לא פרע הלווה את ההלוואה אף שעבר זמן-מה לאחר הזמן שנקבע לפרעון, הזדרז ושלח למלוה סכום של ארבעים אלף דולר! (סכום ההלוואה). כל זאת כדי לעמוד בדיבורו ולהיות נקי בתכלית הנקיית...

גדולה שימושה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

להתבזות לכבוד הזולת

עד שאנשים שחלו פחדו להתאשפז בבתי חולים מתוך חרדה שלא יזכו להגיע לקבר ישראל בשלמות!

* * *

גלמודה אלמונית ע"ה הייתה יצור אומלל שמחטט באשפתות. סוג של "הומלס". סגנון החיים הזה לא מהווה סגולה לאריכות ימים, והיא אכן חלתה באיזו מחלה כתוצאה מההזנחה. מצבה הלך והחמיר, עד שלא היה מנוס מאשפוז בבית חולים.

מכיוון שלא היו לה קרובים, היוותה טרף-קל לרופאים שעשויים לנתח אותה לאחר פטירתה. כאשר נודעה הסכנה **למרת הדסה לינדר ע"ה** מיהרה ללוות אותה לבית החולים, למרות שהייתה טרודה ועסוקה מאוד. היא שהתה לצידה ועזרה ככל שיכלה, אך לא ארכו הימים והאומללה נפחה את נשמתה.

מיהרה מרת לינדר להתייצב במקום ולטעון: "אני הבת שלה! המשפחה מתנגדת לכל סוג של נתיחה שלאחר המוות!"

כיון ששמעו זאת הצוות הרפואי התנפלו עליה כולם, הרופאים והאחיות: את לא מתביישת? ככה להזניח אמא? איך נתת לה לחיות בצורה שכזו!

העלבונות הלכו ותכפו, והיא ניצבת בסך מושפלת.

אבל היא מוותרת על כבודה המחולל, אך לא תוותר על כבוד הזולת שחלילה לא יתחלל – גם אם זה לאחר מותו!

* * *

בעצם, זו לא הייתה הפעם הראשונה בה וויתרה על כבודה למען כבוד המת. פעם הייתה גלמודה שנפטרה בביתה, ואיש לא ידע מכך. חלפו מספר ימים, והצחנה שהלכה והתפשטה גרמה לשכנים לפרוץ אל הבית בכוח. שם התגלה המחזה המזווע. מצב הריקבון רח"ל גרם לכך שלא נמצא מי שיסכים לערוך טהרה. מששמעה זאת מרת לינדר, מיד נאותה לזכות במצווה נדירה זו והתנדבה לעשות זאת לפליאת והתפעלות כל רואיה.

(מה יפו פעמיד' מובא ב'היא תתהלל')

צירוף המילים ניתוחי-מתים נשמע כיום באוזני הצעירים, כלקוח מעולם המדע - ואולי המדע בדיוני. אך לפני שנים עורר המונח הזה חלחלה בקרב כל יהודי, בארץ ובעולם.

היה זה בתקופת גזרת ניתוחי-מתים בארץ ישראל, (לפני מעל ארבעים שנה) שהייתה בין הגזרות הקשות ביותר שעברו על היהדות החרדית בארץ. לצד גזרות נוספות שהמיט אז הממסד כמו העברת ילדים על הדת, או הערמת קשיים על דיחוי בני הישיבות מהגיוס וכדו'.

ניתוחי-מתים זה בדיוק כפי שזה נשמע: זלזול מחפיר ואיום בכבוד-המת. אך בעוד הממסד ניסה לעטוף את העניין במילים מצוחצחות - המציאות הייתה איומה. מתים נותחו כרצון הרופא, ובהמשך אף נודע - ונכתב על כך דו"ח - שרופאים מהארץ שולחים ברוב "אדיבותם" איברי נפטרים לעמיתיהם בחו"ל!

אחד המקרים המפורסמים ביותר היה של **הרבנית רחל נדל ע"ה**, אשת חבר להגאון רבי גדליה זצ"ל. היא הלכה לעולמה בניסן תשכ"ה, עקב אי ספיקת לב.

רופאים מבית החולים תל-השומר הוציאו את ליבה, ובתגובה יצאו אלפים להפגנות. בית החולים מיהר להשיב את הלב למשפחה. בעקבות זאת הוקמה ועדת חקירה ממשלתית, שכמובן לא שינתה את המצב לטובה. אין כמעט מילים שיכולות להכיל את הרוע הזה, וגם לאחר שחוקקו חוקים שונים המשיכו רופאים לצפצף על החוק.

הד-רחוק מאירועי הימים ההם הגיע עד לימינו, כאשר נודעו הפשעים האיומים שנעשו במכון אבו-כביר בשנים האחרונות. הידועה מביניהן כאשר ראש המכון פרופ' י.ה. גנב את ליבו של איש בוהמה נודע, ועל כך נתבע במשפט וחויב לשלם למשפחה 300,000 ש"ח. (אגב, כל זה לא מונע כמובן מאבירי הצדק באוניברסיטת תל-אביב, להמשיך ולהעסיק אותו במוסדם. מסתבר שאם אנשים לא עובדים על מידותיהם הטובות, הם לא נעשים טובים מאליהם, ואף הרע נדמה להם כטוב...)

אבל אנשי ירושלים של הימים ההם לא היו אנשי בוהמה... ולא היו להם קשרים בחלונות הגבוהים... המצב התדרדר

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il